

залежать від протіканням бізнес-циклу в країні-експортері капіталу. Саме тому інвестиції в країні базування материнської компанії, розширюючись в період економічного підйому і скорочуючись у фазі кризи, вирішальним чином впливають на масштаби і динаміку міждержавного переміщення транснаціонального капіталу у глобальному масштабі.

Отже, резюмуючи викладене, маємо констатувати, що глобальні форми монополізації капіталу і виробництва створюють передумови для суттєвої трансформації економічного циклу на основі запровадження нової форми розподілу і нагромадження великого капіталу та його перетворення в систему глобального підприємництва.

УДК 330.88

М. П. Тищенко

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕКТОРУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Необхідність у теоретичному дослідженні інформаційного сектору обумовлена низкою міркувань. По-перше, однією з ключових проблем трансформації національної економічної системи є встановлення нормативних принципів її функціонування з урахуванням позитивного аналізу фундаментальних тенденцій глобального економічного розвитку. Серед таких напрямів розвитку помітного значення набувають процеси факторіальних перетворень індустріально розвинених систем, викликані зростанням ролі інформації в економічній діяльності.

По-друге, консервативність наукового економічного мислення, штучне обмеження аналізу як у разі формулювання предмета, так і у визначенні методів та інструментів економічних досліджень нівелюють значимість теоретичних висновків у процесі опрацювання економічних реформ.

Розробці концепцій і моделей інформаційного суспільства присвячено багато фундаментальних досліджень таких видатних учених, як: Д. Белл, Д. Блюменау, Р. Баран, В. Базилевич, В. Бугорський, Н. Вінер, К. Вальтух, С. Вовканич, О. Вершинська, Л. Вінарик, В. Геєць, П. Дракер, С. Дятлов, А. Демін, В. Дубницький,

К. Ерроу, Г. Живоронкова, Ю. Зайцев, Т. Затонацька, В. Іноземцев, М. Ковалев, М. Кастельс, К. Келлі, М. Порат, К. Прохалад, С. Перік, В. Плескач, І. Пеньков, В. Савчук, О. Ступницький, Д. Стіглер, К. Сохней, М. Портер, Е. Тоффлер, Ф. Уебстер, А. Чухно, К. Шеннон, Й. Шумпетер та інші [1].

Інформація як фактор розвитку суспільства почала розглядатись у наукових працях з 50—60-х років ХХ ст. Д. Беллом, який започаткував концепцію постіндустріального суспільства. З виникненням цієї теорії розпочинається новий етап у наукових дослідженнях, присвячених вивченню і обґрунтуванню інформації як основного фактора суспільного розвитку [2].

Теоретичні концепції економічного розвитку суспільства відображають зміну поглядів економістів на пріоритетність різних факторів виробництва у процесі виробництва суспільного продукту. Проте на різних етапах еволюції економічної думки теоретичні концепції економічного розвитку суспільства розглядалися, з одного боку, без чітко виражених теоретичних узагальнень, а з іншого — як теоретичні розробки, які можна використовувати лише для дослідження окремих проблем економічної теорії. Враховуючи це, автор доводить необхідність розгляду етапів розвитку економічної думки в контексті пріоритетних факторів виробництва в економічній теорії. Чотирифакторна класифікація елементів виробництва (праця, капітал, земля, підприємницькі здібності) в економічній науці тривалий час вважалась класичною і завершеною. Однак на кожному етапі розвитку суспільства під впливом науково-технічного прогресу відбуваються зміни у виробництві: змінюються способи виробництва, основні ресурси, типи виробничої діяльності й економічної організації, базові технології, головні сектори економіки, типи виробництва, організаційна структура, основні професії. Ці перетворення ведуть до трансформації економічної системи. Досконала інформація як задана величина у побудові економічних моделей викликала бурхливу полеміку, в результаті якої було сформульовано теорію інформації, що відповідно обумовило необхідність включення фактора інформації до чотирифакторної моделі розподілу суспільного продукту. У роботі доведено, що підвищення ролі й значення інформації в суспільному житті сприяло виокремленню інформаційної діяльності в самостійну галузь знань. Інформація — сукупність даних, які характеризують різноманітність факторів реальної дійсності. У процесі виробництва інформація перетворюється на товар, який має споживну і мінову вартість. Інформація стає домінуючим чинником серед факторів виробництва, пере-

стає бути безкоштовним товаром, враховуючи попит на неї. Завдяки інформації відбувається соціально-технологічна трансформація індустріального суспільства. Процеси виробництва, обробки, споживання інформації змінили уявлення про можливості продуктивних сил, постала необхідність у задоволенні інформаційних потреб суспільства.

Постіндустріальне суспільство охоплює більш тривалий період становлення, у той час як інформаційне суспільство пов'язане з періодом інформатизації. Процес розвитку інформаційного суспільства може відбуватись без заміщення постіндустріального суспільства. Зміни в економічній і соціальній сферах потребують переосмислення значення інформаційної економіки під час створення суспільного продукту. Інформація посіла домінуюче місце в постіндустріальному суспільстві чим сприяє формуванню інформаційної економіки.

В інформаційній економіці суспільна цінність блага визначається властивістю інформації, яка підлягає обробці, споживається і являє собою кінцевий продукт, якому притаманна корисність, що одержує споживач в результаті використання інформації. Інформація, незважаючи на її характеристики як суспільного блага, розглядається як благо унікальне: 1) інформація як благо не має властивості рідкості, яку мають матеріальні блага; 2) інформація, яка створюється в умовах товарного виробництва, може виступати об'єктом власності й обміну, в цій якості може обмежуватись правами власності на неї. На тому ж рівні, на якому існує нескінченність можливостей виявлення фактів реальної дійсності, можна спостерігати появу інформації про такі факти. Результатом прикладання людської праці, за теорією Маркса–Рікардо, є товар.

Еволюція теорії інформаційної економіки проходила під впливом теоретичних досліджень проблем індустріального зростання, в структурі яких було сформульовано задачі теоретичного пошуку шляхів постіндустріального (суперіндустріального) розвитку. Сформовані в економічній теорії методологічні підходи дослідження постіндустріальної економіки дозволили обґрунтувати прогнози щодо трансформації індустріальних економічних систем у напрямі формування інформаційної економіки, в якій інформація виступатиме головним фактором виробництва. Сучасна методологія дослідження проблем інформаційної економіки передбачає використання разом з нормативним аналізом проблем виробництва, розподілу і споживання інформації, позитивних досліджень становлення і розвитку інформаційного сектору. Кожному етапу економічного розвитку суспільства характерна вла-

сна структура продуктивних сил і економічних відносин, зміни в яких є рушійною силою трансформаційних процесів в економічній системі суспільства. В доіндустріальному суспільстві факторіальна структура виробництва представлена так: земля, праця, капітал; в індустріальному суспільстві — земля, праця, капітал, підприємництво; в постіндустріальному суспільстві — земля, праця, капітал, підприємництво та інформація. Отже, формування інформаційної економіки — це результат об'єктивної необхідності переходу до нової постіндустріальної організації соціально-економічної системи, яка ґрунтується на використанні потенціалу розвитку інформаційного сектору.

Література

1. *Кастельс М.* Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. — М.: ГУВШЭ, 2000. — 608 с.
2. *Уэбстер Ф.* Теории информационного общества / Фрэнк Уэбстер; пер. с англ. М. В. Арапова, Н. В. Малыхиной ; под. ред. Е. Л. Варгановой. — М.: Аспект Пресс, 2004. — 400 с.

УДК 338

V. V. Tkachenko

THE FINANCIAL CRISIS IN FOREIGN COUNTRIES

The financial crisis has created an opportunity for the IMF to reinvigorate itself and possibly play a constructive role in resolving, or at the least mitigating, the effects of the global downturn. It has been operating on two fronts: (1) through immediate crisis management, primarily balance of payments support to emerging-market and less-developed countries, and (2) contributing to long-term systemic reform of the international financial system. In response to the current financial crisis, the IMF has activated its Emergency Financing Mechanism to speed the normal process for loans to crisis-afflicted countries.

The G-20 leaders also called for common principles for reforming financial markets. These principles include: strengthening the transparency and accountability of firms and financial products, extending regulation to all financial market institutions, promoting the integrity of financial markets (such as bolstering consumer protection)